

Curs d'actualització de gramàtica: relat d'una experiència

J.M. BRUCART
(CLT, UAB)

Coherència i cohesió en la programació de llengua

- Cal trobar un relat coherent per a la programació de llengua que abasti harmònicament els objectius d'aprenentatge
- Cal establir una jerarquia entre els objectius
- L'estudiant ha de percebre que la matèria té un fil conductor i que no és una mera agregació de parts disperses
- Totes les assignatures de llengua haurien de tenir una programació harmonitzada

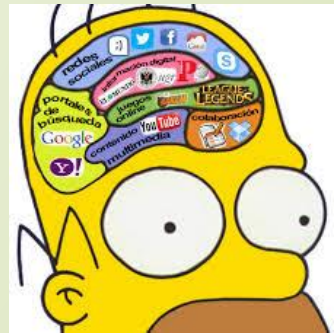
Alguns ingredients del problema

- Diversitat d'assignatures
- Reiteració en la programació dels cursos (= necessitat de seqüenciació)
- Procediments enfront de continguts
- Necessitat de posar l'èmfasi en la millora de les habilitats orals i escrites
- Aparent dispersió dels continguts: des de la fonètica a la història de la llengua
- De Gutenberg a McLuhan

La noció de competència

- Noció crucial: competència, com a nucli articulador de continguts i habilitats
- La millora de la competència requereix reflexió activa per part de l'estudiant
- La tasca del professor ha d'anar adreçada a fomentar la capacitat de reflexió
- Necessitat d'un enfocament global (cal tenir en ment el mapa general de la matèria per detectar les interaccions dels components)
- Els continguts han d'enfortir la capacitat de reflexió, no neutralitzar-la

Intuició, anàlisi i formalització

- El coche salió de la autopista
- El coche se salió de la autopista

DRAE: **1.** intr. Pasar de dentro a fuera. U. t. c. prnl.

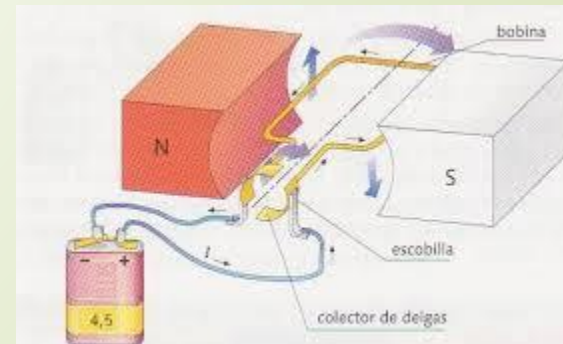
30. intr. Apartarse, separarse de algo o faltar a ello en lo regular o debido. *Salió de la regla, de tono.* U. t. c. prnl.

37. prnl. Dicho del contenido de una vasija: Derramarse por una rendija o rotura.

La relació entre els components

- **Lèxic:** enfocament quasi exclusivament centrat en el plànol paradigmàtic.
- **Gramàtica:** enfocament formal al voltant dels conceptes de categoria (classes de paraules) i funcions gramaticals.
- **Discurs:** enfocament basat en funcions pragmàtiques i de tipologia textual

Arquitectura i urbanisme en la llengua

- Si es vol abordar l'estudi de la llengua des d'una perspectiva comunicativa, cal integrar la gramàtica oracional dins d'aquesta perspectiva. No fer-ho equival a dissenyar una ciutat amb la trama urbana i els serveis preparats, però sense edificis.
- La llengua serveix per comunicar:
 - A) Descripcions
 - B) Intencions
 - C) Emocions

Sintaxi i semàntica, dues cares de la mateixa moneda

- La sintaxis es la parte de la gramàtica que estudia la forma en que se combinen las palabras y los significados a los que dan lugar esas combinaciones.
 - Bosque & Gutiérrez-Rexach 2008, *Fundamentos de sintaxis formal*: 11

Com integrar la gramàtica en un currículum comunicatiu?

- Partint del contingut i anat cap a la forma
- Centrant-se en les diferències de significat i contextualitzant les oracions quan calgui
- Connectant amb la intuïció lingüística del parlant
- Aprofitant la reflexió de l'estudiant com a parlant (no com a lingüista)

L'estratègia dels parells mínims

- ▶ Ahir va arribar a París / Ahir va {venir / anar} a París
- ▶ -Vine, si us plau / -Ara vinc
-Ven, por favor / -Ahora voy
- ▶ El vull veure / Vull veure'l
El vaig fer venir / Vaig fer-lo venir / *Vaig fer venir-lo
- ▶ Sale agua del grifo / Arriba senyal a l'antena
Sale tren de la estación / Arriba nen al col·legi

La importància del lèxic

- ▶ Va veure {la casa / el partit}
Va presenciar {*la casa / el partit}
- ▶ dir – anunciar – matisar – pronosticar – insistir –
assegurar – balbucejar – corregir – xiuxiuejar –
vociferar – admetre – reconèixer –
presumir – vantat-se – aventurar

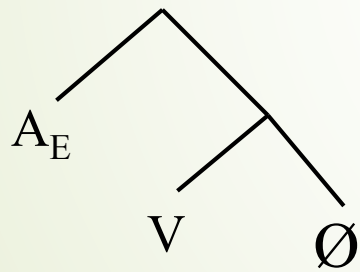
La importància de la predicació

- Únicamente la clàusula realiza el grandioso resultado de dar a conocer propiedades no existentes **en** las cosas, pero sí **entre** las cosas; esto es, entre dos o más individualidades antes desligadas, pues solamente la clàusula exterioriza conceptos no incluidos en el significado de ninguna individualidad
 - (E. Benot 1910, *Arte de hablar. Gramàtica filosòfica de la lengua castellana*, p. 128)

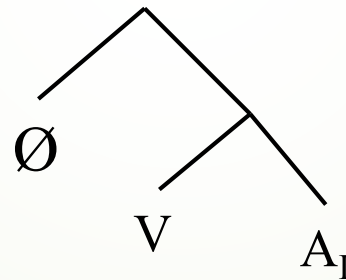

La selecció argumental

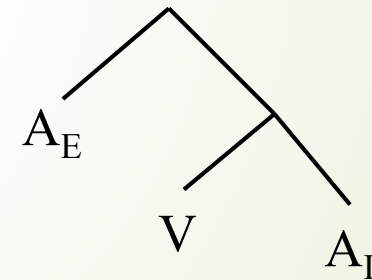
- Els predicats seleccionen arguments:
 - El nen va trencar la joguina
 - La joguina es va trencar

Inergativus
riure, prosperar

Inacusativus
néixer, succeir, anar

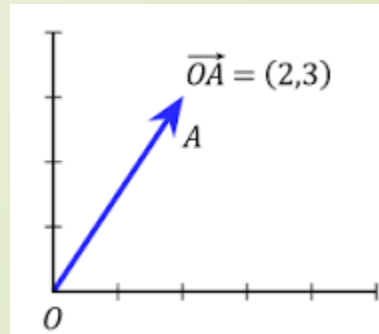
Transitivus
donar, fer

A_E : agent
causa
experim.
 A_I : tema
pacient

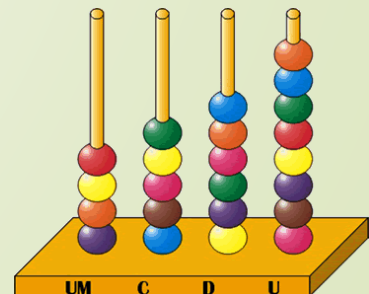
L'expansió sintàctica dels nuclis lèxics: els elements vectorials

- Va arribar { després
després de la festa
dos dies després de la festa
- Va trigar { més
més del previst
dos dies més del previst
- Dos metres a l'esquerra de la porteria

Tipus d'unitats sintàctiques

- Classes de paraules: N, V, A, P, SN, SV, SA, SP
- Primitius semàntics: predicat, argument, operador, quantificador, determinant, adjunt
- Funcions gramaticals (relacions entre sintagmes): subjecte, CD, CI, CRV, CC.
- Funcions temàtiques (papers temàtics: relacions predicat-argument): agent, pacient, tema, experimentador, meta, locació, origen...
- Funcions informatives: tòpic, rema, focus

Categories i funcions

- El vaig trobar { content
d'un humor excel·lent
molt bé
fet una fera
rient com un boig

